

egyetlen délelőttünk, a mikor nem háborgatott benünket az eső. Még lemenetelünk alkalmával is olyan gyalázatos felhőszakadás zudult a nyakunkba, hogy mint a bőrigázott ürgék kerültünk vissza Rozsnyóra, illetőleg Brassóba.

Tekintettel az állandó esőzésekre és a rendelkezésünkre állott idő rövidségére, az eredménynyel teljesen meg lehetünk elégedve, mert felfedeztünk egy új fajt, az *Anophthalmus Dieneri* CSIKI-t, a Bucesec faunájára nézve pedig a következő fajok bizonyultak újjaknak: *Calathus melanocephalus* var. *noricus* DAN., mely változat ezideig Magyarországból ismeretlen volt, *Quedius ochropterus* ab. *Kiesenwetteri* GANGLB., *Stenus Erichsoni* RYE, *Atomaria pusilla* PAYK., *Omosita depressa* L., *Corymbites cupreus* var. *transylvanicus* SZOMB., *C. pectinicornis* L., *Dolopius marginatus* L., *Cryptophlypnus rivularis* GYLL., *Athous subfuscus* MÜLL., *Ptinus brunneus* DUFT., *Euluperus major* WSE., *Tropiphorus transylvanicus* DAN. és *Rhytidossoma fallax* OTTO.

Természetesen ez utóbbi fajok számát még CSIKI és DIENER is szaporítani fogják anyaguk teljes feldolgozása alkalmával.

Niphetodes Deubeli GANGLB.

Új vak bogarak a bihari barlangokból.

Irta: CSIKI ERNŐ.

MIHÓK OTTÓ és BOKOR ELEMÉR urak folyó évi június hó második felében a biharmegyei barlangokat sorra járták, hogy az azokban előforduló bogarakat összegyűjtsék. Ez alkalommal majdnem az összes eddig ismert fajokból sikerült gyűjteniök, azonkívül két új fajt is fedeztek fel, melyeket két régebben BIRÓ LAJOS által felfedezett és elnevezett, de még le nem írt fajjal együtt, alábbiakban óhajtok leírni.

MIHÓK OTTÓ ezen barlangkutató útjáról folyóiratunk egyik későbbi számában óhajt beszámolni, azért ezúttal csak az állatok leírására szorítkozom.

Az új fajok mind a Silphidák családjába tartozó *Pholeon* nembe, illetőleg annak *Irenellum* és *Parapholeon* alnemébe tartoznak, melyből eddigelé két fajt, a *Ph. gracile* FRIV. és *Ph. hungaricum* CSIKI-t ismertük. A meghatározás megkönnyítésére a 8 faj meghatározására kulcsot állítottam össze.

1. Az előtor hátának oldalszegélye nem teljes, csak a hátsó szögletektől a középig terjed 2

- Az előtor hátának oldalszegélye teljes, a hátsó szögletektől az elülsőkig terjed 3
2. A mellközép taraja egyszerű, elül nem erősen kiemelkedő.
— 1. alnem: *Apropeus* REITT. — Ide egyetlen faj tartozik, melynél az előtor háta oldalt a hátsó szögletek előtt erősebben öblös, a középén kissé szélesebb mint a tövén. Előfordul a fonácizai barlangban. 1. *leptoderum* FRIV.
a. Az előtor háta oldalt a hátsó szögletek előtt gyengébben öblös, a középén alig szélesebb mint a tövén. Előfordul a József főherczeg-barlangban. var. *Hazayi* J. FRIV.
- A mellközép taraja elül erősen kiemelkedő és éles tompaszöglet képez. — 2. alnem: *Pholeuon* s. str. — Ide egyetlen faj tartozik, mely az oncsásizai barlangban fordul elő.
2. *angusticolle* HAMPE.
3. A szárnyfedők a csúcson egyenként kerekítettek. A mellközép kiemelkedő taraja fokozatosan emelkedő, majd kerekített tompaszöglet alkotva megy át a csipők közötti egyenes részbe. — 3. alnem: *Irenellum* CSIKI.¹ — Ide egyetlen faj tartozik, mely egy Biharfüred környékén felfedezett új barlangban fordul elő. 3. *Mihóki* CSIKI.
- A szárnyfedők a csúcson együttesen kerekítettek. A mellközép taraja elül hirtelen, majd felül éles szöglet vagy kiálló fogacskát képezve emelkedik ki. — 4. alnem: *Pharapholeuon* GANGLB. 4
4. A szárnyfedők oldalpereme egész hosszában keskeny . . . 5
— A szárnyfedők oldalpereme elül és hátul keskeny, a középén erősen kiszélesedett, legalább is kétszer oly széles mint a váll mögött 6
5. A homlok lapos, gödørszerű bemélyedés nélkül, az előtor háta kissé hosszabb mint széles, a szárnyfedők előrefelé erősebben keskenyedők mint hátrafelé. — Előfordul a kalotai barlangban. 4. *gracile* FRIV.
- A homlok közepén gödørszerű bemélyedés van, az előtor háta kissé szélesebb mint hosszú, a szárnyfedők előre és hátrafelé egyformán keskenyedők. — Előfordul a Szohodol melletti Lucia-barlangban (Alsó-Fehér vm.)
5. *hungaricum* CSIKI.
6. A mellközép taraja tompaszöglet alakjában emelkedik ki. — Előfordul a Rév melletti Batrina-barlangban.
6. *Mocsáryi* CSIKI.

¹ *Irenellum* nov. subg. generis *Pholeuonis* — Prothorace lateribus complete usque ad angulos marginato, elytris apice singulatim rotundatis, mesosterno carina gradatim elevata et supra rotundato obtuso-angulata.

- A mellközép taraja fogacszerűen emelkedik ki 7
7. A mellközép tarajának fogacskája hátrább esik, alapja szélesebb, csúcsa kerekített vagy hegyesedő. A hátsó lábfej első íze kissé hosszabb mint a következő két íz együttvéve. — Előfordul Rév környékén egy újonnan felfedezett barlangban.

7. *Bokori* CSIKI.

- A mellközép tarajának fogacskája már elül hirtelen emelkedik ki, csúcsa tompán kerekített, alapja keskenyebb. A hátsó lábfej első íze kissé rövidebb mint a következő két íz együttvéve. — Előfordul a Rév melletti Máv-barlangban.

8. *Czáráni* CSIKI.

*

Az új fajok rövid leírását a következőkben adom, megjegyezvén, hogy az összes eddig ismert fajok mellközepének jellemző alakját feltüntető rajzokat „Magyarország Bogárfaunája“ című munkám II. kötetének készülő 2. füzetében fogom közölni.

1. *Pholeuon (Irenellum) Mihóki* n. sp.

Flavo-ferrugineum, nitidum, subtilissime punctatum, capite pronotoque sparsim, elytris dense flavo-pilosis. Fronte haud impresso, antennis dimidio longitudine corporis paulo longioribus, articulis angustis, articulo septimo apice dilatato. Pronoto cordato, convexiusculo, latitudine paulo longiore, angulis posticis fere rectis, lateribus completo usque ad angulos anticis marginato, postice sinuato. Elytris oblongo-ovalibus, antice paulo fortiore angustatis, apice singulatim rotundatis, margine laterali angusto. Mesosterno carinato, carina gradatim elevata et supra rotundato obtuse-angulata. Tarsis anticis maris paulo dilatatis. Long. 4·5—4·8 mm.

Hungaria centr.-orient.: in antro territorii balneo Biharfüred (Comit. Bihar). Speciem novam in honorem detectoris Dom. O. Mihók denominavi.

Barnás-sárga, fénylő, nagyon finoman pontozott, a fej és az előtor háta gyéren, a szárnyfedők sűrűbben sárga szőrökkel fedettek. A homlok lapos, gödörszerű bemélyedés nélküli, a csápok a test felénél hosszabbak, a csápízek karesúk, a hetedik íz a csúcán kiszélesedett. Az előtor háta szívforma, domborodó, kissé hosszabb mint széles, hátsó szögletei majdnem derékszögűek, oldalai teljes hosszúságukban szegélyezettek, hátul öblösek. A szárnyfedők tojásformák, előrefelé kissé jobban keskenyedők mint hátrafelé, a csúcson egyenként kerekítettek, oldalperemük egész hosszában keskeny. A mellő taraja fokozatosan kiemelkedő és legfelül kerekített tompaszöglet alkotva megy át a csipők közötti egyenes részbe. A hím elülső lábfejének ízei kiszélesedettek. Hossza 4·5—4·8 mm.

Előfordul egy Biharfüred környékén újonnan felfedezett barlangban, a melyben MIHÓK OTTÓ és BOKOR ELEMÉR fedezték fel.

Az új fajt az egyik felfedező, MIHÓK OTTÓ barátom tiszteletére neveztem el.

2. *Pholeuon (Parapholeuon) Mocsáryi* n. sp.

Gracile, flavo-ferrugineum, nitidum, capite et pronoto pilis flavescentibus brevioribus et subtilibus sparsim, elytris pilis crassioribus longioribusque dense tectis. Capite pronotoque subtilissime et dense punctatis, fronte paulo impresso, antennis gracilibus, dimidio longitudine corporis longioribus, articulis clavae paulo crassioribus. Pronoto longitudine paulo latiore, cordato, lateribus postice sinuato, angulis posticis acutiusculis et incurvatis. Elytris oblongo-ovalibus, dense punctatis, apice conjunctim rotundatis, margine laterali antice posticeque angusto, medio dilatato, quam antice duplo latiore. Mesosterno carinato, carina antice magis angulato-elevata. Tarsis anticis maris paulo dilatatis. Long. 3.5–4 mm.

Hungaria centr.-orient: in antro „Batrina prope Rév (Com. Bihar) a Dom. L. Biró detectum et illustrissimo Dom. A. Mocsáry dedicatum.

Nyulánk, barnás-sárga, fénylő, a fej és az előtor háta rövid és vékony, a szárnyfedők hosszabb és vastagabb sárgás szőrözettel sűrűn fedettek. A fej és az előtor háta nagyon finoman és sűrűn pontozottak, a homlok kissé bemélyedt, a csápok karcsúk, a test felénél hosszabbak, a bunkó ízei kissé szélesebbek. Az előtor háta kissé szélesebb mint hosszú, szívforma, oldalai hátul öblösek, a hátsó szögletek hegyesek és lehajlók. A szárnyfedők tojásformák, sűrűn pontozottak, a csúcson együttesen kerekítettek, az oldalperem elül és hátul keskeny, a közepén széles, kétszer oly széles mint elül a váll mögött. A mellközép taraja elül erősen kiemelkedő és tompaszög alakjában megtört. A him elülső lábfejizei kissé kiszélesedettek. Hossza 3.5–4 mm.

Előfordul a Rév melletti „Batrina“ barlangban, amelyben BIRÓ LAJOS még 1904-ben az *Anophthalmus Birói*-val együtt felfedezte. Az új fajt a BIRÓ által adott néven MOCSÁRY SÁNDOR tiszteletére neveztem el.

3. *Pholeuon (Parapholeuon) Bokori* n. sp.

Flavo-ferrugineum, nitidum, capite pronotoque subtilissime et dense punctato et breviter flavo-piloso, elytris fortiter punctatis et pilis longioribus tectis. Antennis gracilibus, dimidio longitudine corporis multo longioribus. Pronoto cordato, latitudine aequilongo late-

ribus postice sinuato, angulis posticis acutis, lateribus complete usque ad angulos anticis marginatis. Elytris oblongo-ovalibus, in medio latissimis, apice conjunctim rotundatis, angulo apicali rotundato, margine laterali antice posticeque angusto, medio dilatato, fere triplo latiore. Mesosterno carinato, carina gradatim elevata, dente latiore, apice rotundato. Articulo primo tarsorum posticorum quam articulus secundus et tertius paulo longiore, tarsi anticis maris dilatatis. Long. 3·8—4·5 mm.

Hungaria centr.-orient.: in antro prope Rév (Com. Bihar) Speciem novam a Dom. O. MIHÓK et EL. BOKOR detectam in honorem Dom. ELEMÉR BOKOR denominavi.

Barnás-sárga, fénylő, a fej és az előtor háta nagyon finoman és sűrűn pontozott és rövid sárgás szőrökkel fedett, a szárnyfedők erőteljesen pontozottak és hosszabb szőrökkel fedettek. A csápok karesúk, a test félhosszánál jóval hosszabbak. Az előtor szívforma, olyan széles mint hosszú, oldalt a hátsó szögletek előtt öblös, a hátsó szögletek hegyesek, oldalszegélye teljes, a mennyiben a hátsó szögletektől az elülsőig terjed. A szárnyfedők hosszúkás tojásformák, a középén a legszélesebbek, a csúcson együttesen kerekítettek, a varratszöglet kerekített, oldalszegélyük elül és hátul keskeny, a középén széles, majdnem háromszor oly széles mint elül. A mellközép taraja hátrább esik, alapja szélesebb, csúcsa kerekített. A hátsó lábfej első íze kissé hosszabb mint a második és harmadik íz együttvéve, a hím elülső lábfeje kiszélesedett. Hossza 3·8—4·5 mm.

Előfordul egy újonnan felfedezett barlangban Rév mellett, Bihar vármegyében.

Az új fajt, melyet MIHÓK OTTÓ és BOKOR ELEMÉR gyűjtöttek, BOKOR ELEMÉR tiszteletére neveztem el.

4. *Pholeuon (Parapholeuon) Czáráni* n. sp.

Ph. Bokori n. similis, sed differt: articulo primo tarsorum posticorum quam articulis duobus sequentibus paulo brevior et carina mesosternali antice magis elevata, dente angustiore, apice rotundato. Long. 3·5—3·8 mm.

Hungaria centr.-orient.: Habitat in antro „Máv-barlang“ (vel „Vizesés-barlang“, vel „Zichy-barlang“) nominato, ubi Dom. L. BIRÓ anno 1904 detexit. Speciem novam in memoriam Dom. J. CZÁRÁN denominavi.

A *Ph. Bokori*-hoz hasonló, attól a következőkben tér el: a hátsó lábfej első íze kissé rövidebb mint a második és a harmadik lábfejiz együttvéve, a mellközép taraja pedig hirtelen emelkedik ki,

a fogaeska alapja keskenyebb, csúcsa kerekített. Az állat pedig valamivel kisebb, hossza 3·5—3·8 mm.

Előfordul a biharmegyei R é v határában fekvő „Máv-barlang“-ban (vagy a mint még nevezik, a Vizesés- vagy Zichy-barlangban), a melyben BIRÓ LAJOS még 1904-ben fedezte fel és a biharmegyei hegyek és barlangok fáradhatatlan kutatója, néhai CZÁRÁN GYULA tiszteletére nevezte el. Én a BIRÓ által adott nevet megtartottam.

Az újonnan leírt négy faj typusa a Magyar Nemzeti Múzeum gyűjteményében foglal helyet, a *Ph. Mihóki* és *Ph. Bokori* típusaiból azonkívül MIHÓK OTTÓ és BOKOR ELEMÉR urak gyűjteményében is van példány.

Különfélék.

Egy kérdéses futrinkáról. — Az 1906-ban megjelent európai bogárkatalogusban és Magyarország Bogárfaunája című munkám I. kötetének 144. lapján a FLEISCHER által Dél-Magyarországból (a régi Bánságból) leírt *Carabus emarginatus* var. *pseudocancellatus* nevű fajváltozatot a *Carabus cancellatus* var. *graniger* szinonimái közé vettem fel. Ezt pedig azért tettem, mert a Krassó-Szörény vármegyei hegyvidékben csak a var. *graniger* él, mely változat, úgy mint a legtöbb futrinka, többé-kevésbé variál, úgy hogy a *pseudocancellatus*-ban is egy *graniger*-t véltem vörös első csápízzel, a minthogy ilyen példányok tényleg léteznek is. FLEISCHER erre megjegyzi (Wiener Entom. Zeitung. 1908, p. 296), hogy az ő állatja egy *emarginatus*, melyet semmikép sem lehet a *graniger*-rel összevonni. Kérésemre FLEISCHER úr volt szives a var. *pseudocancellatus* típusát megtekintésre elküldeni és így megállapíthattam azt, hogy ez tényleg egy *emarginatus* és pedig teljesen olyan, mint egy, a Nemzeti Múzeum gyűjteményében levő és Krajnából származó példány vörös első csápízzel, a mely példány azonban szintén nem érdemel külön nevet. Ezzel tehát a dolog szisztematikai része el lenne intézve, vagyis a *pseudocancellatus* a *graniger* szinonimái közül törlendő és az *emarginatus* szinonimái közé felveendő. Megmaradt azonban a kérdéses példány bánsági előfordulása, a mit eddigi tapasztalataim alapján teljesen kizártnak kellett tartanom. Ez a kérdés azonban szintén hamarosan oldódott meg, a mennyiben kételyeimet közöltem FLEISCHER úrral, a ki végre arról értesített, hogy lehetséges, hogy az illető példány termőhelye nem biztos, mert temesvári ismerőse, a kitől azt kapta, az illető osztrák tartományban lakott azelőtt és így nem lehetetlen, hogy már nem emlékezett biztosan az állat eredetére. Ezek alapján faunánkból ezt az állatot minden kétely nélkül